

הכנס האירופי וסיור מקצועי

דניאל פרי, ה.מ.ב.

במדינה זו. לחוה הממוצעת 300 דונם עם 30 פרות. 15% מתוצרת החלב היא לשתייה ורק 25% מהחלב נצרך בדנמרק. הייצור כולל כ-4.5 מיליון טון חלב.

מחיר החלב בדנמרק נקבע על ידי שלשה מרכיבים: שומן, חלבון ושאר מרכיבי החלב. המחיר המומלץ לשומן הוא 3.86 דולר לק"ג, המחיר המומלץ לחלבון הוא 3.44 דולר לק"ג והמחיר המומלץ לשאר מרכיבי החלב הוא קבוע לק"ג ולא נמדד ולכן אפשר ליחס אותו לכמות, בערך 2.1 סנט לליטר. המחלבות משלמות בדרך כלל מעל ההמלצה וכל מחלבה לפי יכולתה, בדרך כלל תוספת של לפחות 15%. כל ההתחשבות על החלב בדנמרק היא על פי משקל ולא על פי נפח.

המכסות בדנמרק מוכתבות מהשוק האירופי וגרמו לצמצום ענף החלב ב-10% בחמש השנים האחרונות. השליטה והפיקוח על המכסות היא דרך ייצור השומן בלבד. הקנסות על חלב חריג הם 33 סנט לליטר ואין פלא שאין חריגה בכלל, כי הקנסות מוטלים באופן מלא על היצרן החורג.

הורדת המכסות בוצעה ביחס הפוך לגודל המכסה. בעל מכסה של 500 אלף ליטר ירד בתקופה מסוימת ב-8%, בעוד שבעל מכסה של 100 אלף ליטר ירד ב-0.4%. במקביל יש ירידה במספר היצרנים מ-32,700 ל-21,700.

מערכת ההדרכה מקיפה ביותר וכוללת תחומים נרחבים ביותר, כמו ייעוץ משפטי, הנהלת חשבונות, תיכנון עתידי ועוד. הקשר בין האיכר ומרכז ההדרכה חזק ביותר ויש מקרים, שאיכרים שאין להם למי להוריש את רכושם מורשישים אותו למרכז ההדרכה.

התשלום שחווה משלמת להדרכה הוא כ-1500 דולר בממוצע לשנה; פעולות ההדרכה מסובסדות על ידי הממשלה ב-20%. עלות שעת עבודה של מדריך נעה בין 40 ל-65 דולר לשעה; מחצית התשלום נעשית לפי ביקור.

במסגרת השתתפות ה.מ.ב. באירגון האירופי של התאחדויות הבקר השחור-לבן השתתפו השנה הח' דן קלי והח' מ. זאת היתה הזדמנות מצויינת לפגוש נציגים/עמיתים/מתחרים (?) מן ההתאחדויות החשובות באירופה. הדיונים נמשכו שלשה ימים, כולל ביקורים בסביבה. כאן אנסה להביא מעט, ובצורה מרוכזת ותמציתית, מן הרשמים והמידע שאספתי בביקורים בארצות שונות.

הכנס האירופי לבקר שחור-לבן, שהתקיים בעיר ווילאך, אוסטריה הושפע מתאריך היעד 1992, שבו יהפכו כל המדינות החברות בשוק לגוף אחד מבחינת הסחר. תאריך זה משפיע על המדינות החברות בשוק להגיע ליותר אחידות בכל תחומי הפעילות, ולכן חלק גדול מההחלטות היו קשורות ביצירת מכנה משותף בין המדינות בנושא רישום הבקר, התעודות הנדרשות לייצוא וצורת השיפוט הגופני. מבין ההרצאות שהושמעו בכנס יש לציין את הרצאתו של פרופ' גראוורט מגרמניה בנושא מצב העניינים בנושא הורמון הגדילה.

כן הושמעו הרצאות על מגמות הטיפוח, (כולל הרצאתו של חברנו דן קלי בנושא מבחן למהירות הגדילה) והממשק הרצוי. גם הוקדש זמן לסיורים ולהכרת ענף הבקר השחור-לבן באוסטריה.

עם סיום הכנס האירופי ניצלתי את הזדמנות הימצאי באירופה ל**סיור מקצועי** בכמה ארצות הידועות במשק החלב המפותח שלהן. מטרת הסיור היתה לראות וללמוד את צורת ההתחשבות על מרכיבי החלב בין המשק ותעשיית החלב ולהכיר את המבנה הכללי של ניהול ענף החלב בארצות השונות.

ביקור בדנמרק

הביקור בדנמרק היה מאורגן בצורה טובה ביותר ואיפשר ללמוד על הנעשה בענף החלב

הטיפול הוטרינרי הוא פרטי, אך יש כוונה ליצור התקשרות בין הרופאים למרכז ההדרכה ולכלול גם את הטיפול הוטרינרי במסגרת אירגון החקלאים.

ביקור בהולנד

משק הבקר בהולנד הוא בעל הקף אדיר, 11 מיליון טון חלב. משק החלב בהולנד עובד על פי מכסות השוק המשותף והיה צריך לרדת בייצור בגבולות של 10%. המכסה היא על פי שומן, ברפת הממוצעת 50-60 פרות; 40% מהחלב נצרך בהולנד והשאר הולך לייצוא.

תקציבו של הגוף המרכזי NRS כ-9.5 מיליון דולר והוא מטפל ב-1.8 מיליון פרות.

ביקורת החלב מתבצעת רק על ידי מבקרי חלב. יש אפשרות לבחור בין ביקורת פעם בשלשה שבועות או ביקורת פעם ב-4 שבועות. רב המגדלים מבצעים פעם בשלשה שבועות. מחיר הביקורת בלבד כ-60 ליטר לפרה בשנה.

המכסות האישיות בהולנד הן על בסיס שומן והקנסות על חלב חריג מועברים ישירות למשק המייצר את החלב החריג. הקנסות הן הקנסות של השוק המשותף. לפני הטלת הקנס יש התחשבות בתוך המחלבה על חלב חריג מול אי-בצוע.

המחשב בהולנד עובד באופן נפרד מול כל פעילות: ספר העדר, רישום, שיפוט וביקורת החלב. יש תקשורת בין המחשבים, כל פעילות מתומחרת בנפרד והמשק יכול לבחור באיזה פעילויות הוא מעוניין להשתתף.

ההדרכה ניתנת בחינם דרך הממשלה; יש גם הדרכה דרך מכוני התערוכת והמחלבות.

מעבדת החלב מבצעת גם את הבדיקות למחלבה מאיסוף של פעם בשבועיים לכל משק. הנהג שמביא את החלב אוסף את החלב במבחנה במשך שבועיים. מחיר הבדיקה 9.5 סנט. בצוות המעבדה 35 עובדים ותקציבה 2.6 מיליון דולר.

תאים סומטיים; מבצעים 5 בדיקות בשנה תמורת תשלום לכל מי שמעוניין. 40% מההעדרים שבביקורת מבצעים את הבדיקות פעם בשלשה שבועות, מחיר בדיקת תאים 12 סנט.

המחשב בדנמרק הוא מערכת מרכזית שמקיפה את כל תחומי הפעילות של המגזר החקלאי דרכו מתנהל התשלום עבור החלב, ספר העדר, ביקורת החלב, הנהלת החשבונות למשק וניהול המשחטות. כמעט ואין נתון שלא נמצא בבסיס הנתונים של מערכת המיחשוב. נראה שהמערכת עובדת ביעילות רבה, הקף הפעילות של המחשב הוא כ-50 מיליון דולר ומזה 75% שירות לחקלאים והיתר עבודות חוץ. הבעלות על יחידת המחשב בידי החקלאים; עובדים בה כ-700 עובדים. היחידה מנוהלת בתקציב עצמאי וכל שירות נקנה בכסף.

המחשב קשור עם כ-21,000 תחנות עבודה.

ביקורת החלב מתבצעת בעזרת טכנאים. כ-20% מהחוות מרוכזות כ-30% מהפרות; בשאר החוות הביקורת מתבצעת על ידי המשק. העלות של ביקורת החלב עם טכנאי כ-20 דולר לפרה; טכנאי מטפל ב-3000 עד 6000 פרות. עלות מרכז המיחשוב 2.7 דולר לפרה, מזה 0.7 דולר עבור סימון.

המעבדה שבודקת את הרכב החלב בביקורת החלב מבצעת גם את כל הבדיקות הדרושות לקביעת מחיר החלב. הפצת החומר נעשית על ידי הדאר, אשר מאפשר משלוח החומר ביום אחד וקבלתו ביום שלמחרת בכל נקודה בדנמרק.

שיפוט גופני ומבחני פרים. בוחנים כ-250 פרים בשנה, שופטים כ-40 פרות לפר. השיפוט לא כולל משקים עם ממשק גרוע, השיפוט מתבצע על ידי שלושה אנשים, ששופטים כ-30-50 פרות ביום ב-25 חוות. האגודות משלמות כ-450 דולר למבחן של פר, מזה 20% עבור המחשב. שופטים כ-5000 פרות מעדרים מצטיינים.

הזרעה. מחיר הזרמה נע בין 4 ל-20 דולר למנה, התשלום לטכנאי לפי הריון. מבצעים כ-600 אלף הזרעות ראשונות.

מחקר. המחלבות גובות כ-1.3 דולר ל-1000 ליטר חלב והמשחטות 5.4 דולר לבהמה נשחטת. בתוספת של 20% מהממשלה ניתן להגיע לתקציב מחקר של כ-7 מיליון דולר.

התשלום לפי ספירת חידקים נע בין פרס של 0.4 סנט לליטר חלב מתחת ל-20,000 חידקים ועד קנס של 18 סנט לליטר לחלב מעל 100 אלף חידקים, בהתאם למספר הפעמים של ספירה גבוהה כזו בתקופה של חצי שנה.

בדיקת הרכב החלב לתשלום מבוצעת פעם בשבוע. בעתיד יהיה תשלום גם על ספירות של תאים סומטיים.

החלב הממוצע מכיל 3.95% שומן, 3.26% חלבון ו-4.61% לקטוז. הובלת החלב מתבצעת על ידי ה־MMB במחיר של 2.5 סנט לליטר.

מכסות. המכסה היא על פי שומן ונפח והקנס על חלב חריג הוא מעל 100% ממחיר החלב.

ביקורת החלב משולמת על ידי החקלאי. התשלום נע בין 1.5 דולר לפרה בעדר קטן שעד 25 פרות, ל-0.37 לעדר גדול מעל 500 פרות. יש תוספת של בין 1.5 דולר לפרה ל-0.18, לפי גודל העדר, עבור שלש חליבות ביום.

ההזרעה משולמת על ידי החקלאי לפי 12.7 דולר להזרעה ראשונה ו-11.8 דולר להזרעות הבאות. שיפוט פרות רק ל-100 פרים נבחנים בשנה.

הדרכה יש כ-70 מדריכים שנותנים גם הדרכה כלכלית וכספית. עלות ההדרכה היא 360 דולר ליום עבודה של מדריך.

עוברים. יש יחידה ששייכת ל־MMB. עבור העברת עוברים של היחידה, המחיר למשק מגיע לכדי 370 דולר להריון.

כשירות למשק, המחירים הם 370 דולר לפרה נשטפת, 45 דולר להקפאת עובר. העברה חמה עולה 135 דולר לעובר (רק להשתלה).

מחיר החלב גמיש, לפי המחלבה. המחיר מחושב לפי השומן ונע בין 3.7–4 דולר לק"ג.

מחיר החלבון נע בין 5.95 ל-6.6 דולר לק"ג. יש קנס על נפח בגובה של 3.2 סנט לליטר ותוספת של סנט אחד לחלב שמובא למחלבה ללא כדים.

קיים פרס/קנס עונתי בין 2.4 סנט ל-3.8 סנט ויותר; יש גם חלק מהשנה שהוא ללא פרס וללא קנס.

יש 7–9 סוגי בדיקות של טיב החלב, כאשר כל בדיקה יש לה ניקוד. ניקוד זה משפיע על המחיר בתוספת שבין 7 ל-10 סנט.

טיפות. בעצה אחת עם המחלבות, החל משנת '89 נקבע יחס מחירים של 1:3 (שומן: חלבון) יחס זה הוא לפי תצפית המחירים של המחלבות.

בוחנים כ-350 פרים בשנה.

המחקר ממומן כולו מתקציב ממשלתי.

שירותים וטרינריים ניתנים על ידי גורמים פרטיים. חווה אשר עובדת לפי קריאות ולא בודקת להריון את כל הפרות משלמת 71 דולר לוקבה כולל תרופות.

ביקורת החלב. מחיר ביקורת החלב של 3 שבועות הוא 16 דולר לפרה. בביקורת בה המבקר מביא את מדי החלב יש תוספת של עוד 1 דולר. רישום עגלה עולה כ-2.4 דולר.

ביקור באנגליה

ייצור החלב כ-12 מיליון טון בשנה. בחווה הממוצעת 69 פרות, 720 דונם. סה"כ פרות החלב כ-3 מיליון. 50% מהחלב לשתיה.

יש כ-300 מחלבות פרטיות, אשר המחיר אתם מסוכם דרך מועצת החלב (MMB). אגודות ההזרעה הן ברובן בידי ה־MMB. לא עוסקים במחקר אך עוסקים בפירסום כללי להגברת הצריכה. התקציב השנתי של המרכז הוא 3.6 מיליון דולר.

מחיר החלב הוא עונתי ונע בין 14.5%–18.8% ויותר מהמחיר השנתי הממוצע שהוא 31.6 סנט לליטר. התשלום הוא לפי 3.9 דולר לק"ג שומן, 4 דולר לק"ג חלבון ו-0.6 דולר לק"ג לקטוז.

